

Sundhedsministeriet

Enhed: SUNDJUR
Sagsbeh.: DEPFRE
Koordineret med:
Sagsnr.: 2105840
Dok. nr.: 1732539
Dato: 17-05-2021

NOTAT

Kommenteret høringsnotat – ændring af epidemiloven

1. Høring over udkastet til lovforslag

Et udkast til lovforslag har været i offentlig høring i perioden den 7. maj 2021 til den 14. maj 2021 hos følgende myndigheder, organisationer m.v.:

Advokatrådet – Advokatsamfundet, Akademisk Arkitektforening, Ankenævnet på Energiområdet, Andelsboligforeningernes Fællesrepræsentation, Antenneforeningen Vejen, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Arbejdstilsynet, ARI (Affalds- og Ressourceindustrien), Billund Vand A/S, Biofos A/S, Blik- og Rørarbejderforbundet, Biologiforbundet, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, Brancheforeningen for Små- og Mellemstore Vindmøller, Brintbranchen, Brunata, Bryggeriforeningen, Bornholms Energi og Forsyning (BEOF), Bopa Law, Bygge-, Anlægs- og Trækartellet (BATT-kartellet), Byggecenter, Bygningssagkyndige & Energikonsulenter, Byggeskadefonden, By & Havn, Bæredygtigt Landbrug, Center for Bioetik og Nanoetik, Center for Etik og Ret, Center for Politiske Studier – CEPOS, Cerius, CEVEA, Clean Energy Invest ApS, CO-industri, Concito, Dana Petroleum, DAKOFA (Dansk Kompetencecenter for Affald), DANAK (Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond), DANICA RESOURCES APS, Danmarks Almene Boliger (BL), Danmarks Fiskeriforening, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Rederiforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Danmarks Tekniske Universitet, Danoil Exploration A/S, Dansk Affaldsforening, Dansk Akvakultur, Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Dansk Biotek, Dansk Byggeri, Dansk Brøndejerforening, Dansk Byplanlaboratorium, Dansk Center for Lys, Dansk Diagnostika og Laboratorieforening, Dansk Ejendomsrådgiverforening, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Epidemilogisk Selskab, Dansk Facilities Management (DFM), Dansk Fjernvarme, Dansk Gartneri, Dansk Gas Forening, Dansk Gasteknisk Center (DGC), Dansk Idrætsforbund, Dansk Miljøteknologi, Dansk Selskab for Almen Medicin, Dansk Selskab for Patientsikkerhed, Dansk Shell A/S, Dansk Solcelleforening, Dansk Standard, Dansk Transport og Logistik (DLTL), Dansk Varefakta Nævn, Danske Advokater, Danske Boligadvokater, Danske Arkitektvirksomheder - DANSKE ARK, Danske Bioanalytikere, Danske Energiforbrugere, Danske Havne, Danske Kloakmestre, Danske Maritime, Danske Mediedistributører, Danske Patienter, Danske Regioner, Danske Tegl, Danske Seniorer, Danske Slagtermestre, Danske Udlejere, Danske Vandløb, Danske Vandværker, Danske Ældregeråd, DANVA (Dansk Vand- og Spildevandsforening), DANVAK, Datatilsynet, DCA – Nationalt center for fødevarer og jordbrug, DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, De frie Energiselskaber, DELTA Dansk Elektronik, DENFO, Det Ethiske Råd, DI – Organisation for erhvervslivet, DHI, Diabetesforeningen, DiaLab, DLA Piper Danmark, Dommerfuldmægtigforeningen, Drivkraft Danmark, DSR, DTU Miljø, DTU – Myndighedsbetjening, EjendomDanmark, Energi Fyn, Energiforum Danmark, Energiklagenævnet, Erhvervslejernes Landsorganisation, Energinet, Energisammenslutningen, Energisystemer ApS, Energitjenesten, Energi Cluster Danmark, EnviNa, Equinor, Erhvervsflyvningens Sammenslutning (ES-DAA), European Energy, Eurowind Energy A/S, Evida, EVA - Udvalget for Erfaringsudveksling i Vandmiljøteknikken,

EWE Energie AG, Fagligt Fælles Forbund (3F), FDO, FinansDanmark, Fjernvarme Fyn, Fonden Kraka, Forbrugerrådet, Forening Danske Revisorer, Foreningen af fabrikker og importører af elektriske belysningsarmaturer (FABA), Foreningen af fabrikker og importører af elektriske husholdningsapparater (FEHA), Foreningen Biogasbranchen, Foreningen af Rådgivende Ingeniører (FRI), Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Lystbådehavne i Danmark, Foreningen for Platformsøkonomi i Danmark, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Foreningen af Speciallæger, Forsyningstilsynet, Fredericia Spildevand A/S, Frederiksberg Forsyning, Frederiksberg Kommune, Fritidshusejernes Landsforening, FSR Danske revisorer, Færøernes Landsstyre, Giftforeningen, Greenpeace, GreenTech Advisor, GreenWays, Naalakkersuisut (Grønlands Selvstyre), GTS (Godkendt Teknologisk service), Havarikommissionen, Hjerteforeningen, HOFOR A/S, Håndværksrådet, Ingeniørforeningen i Danmark (IDA), Institut for produktudvikling (IPU), Institut for Menneskerettigheder, Intelligent Energi, Ineos Danmark, IT-Branchen, Justitia, Kolonihaveforbundet, Kommunalteknisk Chefforening, Kommunekredit, Kjærgaard A/S, Kommunernes Landsforening, Kooperationen (Den Kooperative arbejdsgiver- og interesseorganisation i Danmark), KRAKA, Kræftens Bekæmpelse, Københavns Kommune - Teknik- og Miljøforvaltningen, Københavns Kommune – Økonomiforvaltningen, Københavns Kulturcenter, Københavns Universitet, Landbrug & Fødevarer, Landdistrikternes Fællesråd, Landsbyggefonden, Landsforeningen af Solcelleejere, Landsforeningen Naboer til Kæmpevindmøller, Landsforeningen af Danske Mælkeproducenter, Landsforeningen af Landsbysamfund, Landsforeningen Praktisk Økologi, Lejernes Landsorganisation i Danmark, LCA Center, Lægeforeningen, Maabjerg Energy Center – MEC, Nationale Videnskabetiske Komité, Nature Energy, NOAH Energi og Klima, Norlys, Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energi, Noreco, Nævnenes Hus, Organisationen af Lægevidenskabelige Selskaber, Olie Gas Danmark, Parcelhusejernes Landsforening, Patientforeningen, Patientforeningen i Danmark, Plastindustrien, Praktiserende Lægers Organisation, Ren Energi Oplysning (REO), Retspolitisk Forening, Rigsrevisionen, Rådet for Grøn Omstilling, SEAS-NVE, SEGES, Siemens Gamesa, SMVDanmark, Solar Elements A/S, Solar Lightning Consultants ApS, Solenergi Danmark A/S, Spildevandsteknisk Forening, Spirit Energy, Spyker Energy ApS, Statens ByggeforskningsInstitut, Sundhed Danmark - Foreningen af danske sundhedsvirksomheder, Synergi, Tekniq, Teknologirådet, Teknologisk Institut, Total S.A., T-REGS, TREFOR, Turisterhvervets Samarbejdsforum, Varmepumpefabrikantforeningen, Vattenfall A/S, Vedvarende Energi, Vejle Spildevand, Visit Denmark, VELTEK – VVS- og EI-Tekniske Leverandørers Brancheorganisation, Verdens Skove, VNG Danmark AS, Wind Denmark, Wind Estate A/S, Wintershall Nordssee B.V., WWF Verdensnaturfonden, Yngre Læger, Ældresagen, Økologisk Landsforening, Ørsted, Aalborg Portland A/S, Aalborg Universitet og Aarhus Universitet.

Udkastet til lovforslag har desuden været offentliggjort på Høringsportalen.

2. Høringssvar og kommentarer

Sundhedsministeriet har modtaget høringssvar fra følgende myndigheder, organisationer m.v.: Advokatrådet, Dansk Industri (DI), Dansk Samfundsmedicinsk Selskab (DASAM), DANVA, Det Etske Råd, Datatilsynet, DTU, Frederiksberg Forsyning, KL, Københavns Kommune, Landbrug & Fødevarer og Patientforeningen.

Dansk Arbejdsgiverforening, Danske Kloakmestre, Danske Ældreråd, Erhvervsflyvningens Sammenslutning, Institut for Menneskerettigheder, Lægeforeningen og Ældre Sagen har meddelt, at de ikke har bemærkninger til lovforslaget.

I det følgende foretages en gennemgang af de væsentligste bemærkninger til de høringssvar, som har fokus på de enkelte elementer i lovforslaget og dets bemærkninger. Ministeriets kommentarer er *kursiverede*.

3. Bemærkninger til lovforslaget

3.1. Generelle bemærkninger

DI, Københavns Kommune, DANVA, DASAMS og Landbrug & Fødevarer finder det overordnet positivt, at lovforslaget vil give relevante aktører mulighed for at iværksætte og deltage i overvågningen af spildevand for smitsomme sygdomme.

Patientforeningen oplyser, at foreningen kan tilslutte sig forslaget og anbefale det vedtaget.

Advokatrådet finder ikke, at der er hensyn, der kan begrunde en høringsperiode af så betydelig reduceret længde.

Sundhedsministeriet har noteret sig den generelle opbakning til de foreslåede ændringer af epidemiloven. Det er efter ministeriets opfattelse afgørende, at mulighederne for effektiv smitteovervågning styrkes, og at myndighederne har de værktøjer, der kan bidrage til denne styrkede indsats. Overvågning af spildevand vil efter ministeriets opfattelse kunne bidrage til denne indsats.

Den korte offentlige høring skyldes, at der sigtes mod, at lovforslaget skal træde i kraft den 1. juli 2021. Det bemærkes i den forbindelse, at overvågning af SARS-CoV-2 via spildevand kan vise sig at blive et effektivt supplement til den øvrige SARS-CoV-2 overvågning i Danmark. For at kunne have fuld nytte af spildevandsovervågning som epidemiforebyggende redskab er det væsentligt, at viden om metodens formåen og begrænsninger udbygges. Til dette vil det være en fordel, hvis et vist niveau af SARS-CoV-2 cirkulerer i samfundet, udskilles i spildevandet og dermed vil kunne detekteres ved laboratorieanalyser. Det forventes, at niveauet af SARS-CoV-2 i samfundet falder i takt med vaccineudrulningen. Det har derfor høj prioritet, at den forberedende undersøgelse kan sættes i gang, mens det fortsat er sandsynligt, at der er et vist niveau af virus i samfundet.

3.2. Kommunernes mulighed for at iværksætte overvågning af spildevand

3.2.1. Retlig grundlag for kommunernes iværksættelse af spildevandsovervågning

KL hilser det velkomment, at der med loven sikres et grundlag for at kunne overvåge spildevandets indhold af smitsomme sygdomme, og at kommunerne får hjemmel til selvstændigt at kunne sætte en undersøgelse i gang.

DASAMS finder det bekymrende, at kommunalbestyrelsen suverænt kan iværksætte overvågningen af spildevand og påpeger, at det kræver sundhedsfaglig indsigt at vurdere, om overvågningen er relevant. Selskabet anbefaler derfor, at det skal ske efter sundhedsfaglig rådgivning fra Styrelsen for Patientsikkerhed.

Københavns Kommune bemærker, at spildevandssystemet i København også transporterer spildevand fra andre kommuner i hovedkloakkerne, og at BIOFOS, som ejer og driver renselanlæggene ved Lynetten, Damhusåen og Avedøre Holme, behandler spildevand for i alt 15 kommuner. Prøvetagning, vedtaget af f.eks. Københavns Kommune i disse dele af afløbssystemet, vil således indeholde spildevand fra flere kommuner.

Sundhedsministeriet er opmærksom på, at flere kommuner ønsker at iværksætte lokal overvågning af spildevand, bl.a. for at styrke den lokale smitteforbyggende indsats. Ministeriet støtter dette kommunale ønske og vil således med lovforslaget sikre et entydigt grundlag for denne kommunale indsats.

Kommunalbestyrelsen vil efter forslaget kunne træffe beslutning om overvågning af spildevandet med henblik på at forebygge og inddæmme udbredelsen af smitsomme sygdomme som defineret i epidemilovens § 2, stk. 2. Overvågningen vil således også kunne besluttes for sygdomme, som ikke er kategoriseret som alment farlige efter epidemilovens § 2, stk. 3 og 5.

Ministeriet finder, at beslutning om iværksættelse af overvågningen bør kunne ske på initiativ af kommunalbestyrelsen, hvis det efter kommunalbestyrelsens vurdering kan bidrage til kommunens arbejde med at forebygge og inddæmme udbredelsen af smitsomme sygdomme, herunder detektion af sygdomme og sygdomsfremkaldende organismer.

En beslutning om iværksættelse af overvågning af spildevandet vil således skulle være egnet til at forebygge og inddæmme udbredelsen af smitsomme sygdomme.

Det vil efter ministeriets opfattelse være kommunalbestyrelsens ansvar at sikre, at overvågning kan iværksættes, særligt fordi overvågningen kan iværksættes af kommunalbestyrelsen af egen drift parallelt med statsligt iværksatte initiativer.

Sundhedsministeriet har præciseret i lovforslagets bemærkninger, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med vurderingen af, om overvågning skal iværksættes, vil kunne søge råd og vejledning hos de centrale sundhedsmyndigheder, herunder Statens Serum Institut, som kan iværksætte en bredere statslig overvågning af spildevand, og hos Styrelsen for Patientsikkerhed, som rådgiver om generelle smitteforebyggende tiltag.

Efter udkastet til lovforslag vil en kommune kunne beslutte at iværksætte overvågning af spildevand i anlæg, som ikke er beliggende i den pågældende kommune, hvis anlægget håndterer vand fra den pågældende kommune. Dette gælder også selv om anlægget også håndterer vand fra andre kommuner. Dette er præciseret i lovforslagets bemærkninger.

3.2.2. Oplysninger må ikke være personhenførbare – mindstestørrelse på population

DASAMS ønsker af hensyn til anonymiteten en nærmere præcisering af, hvad der forstås ved "en større persongruppe", som den kommunale spildevandsovervågning kan omhandle. DTU Food foreslår også, at der overvejes et krav om minimum for størrelsen af den overvågede population, idet "en større persongruppe" kan dække over alt fra 3 til flere tusinde. DTU Food henviser desuden til, at der generelt bør være tale om en befolkningsgruppe på mindst 1.000 og helst over 10.000 for at undgå at vores viden bliver personhenførbare.

Datatilsynet har noteret sig, at det af forarbejderne til lovforslaget fremgår, at det er afgørende, at kommunalbestyrelsen konkret sikrer, at det spildevand, der overvåges, og eventuelle prøver ikke er personhenførbare.

I det udkast til lovforslag, som har været i offentlig høring, fremgik det, at kommunalbestyrelsen alene kan iværksætte overvågning af spildevand hidhørende fra en større persongruppe. Af bemærkningerne fremgik det, at det afgørende ville være, at kommunalbestyrelsen konkret sikrer, at det spildevand, der overvåges, og eventuelle prøver ikke er personhenførbare.

Med henblik på at fremhæve, at der alene kan foretages overvågning, som ikke er personhenførbare, har Sundhedsministeriet foretaget ændringer af det foreslåede § 44 a, stk. 1. Det fremgår nu, at overvågning skal ske på en sådan måde, at det ikke er muligt at identificere fysiske personer.

Sundhedsministeriet finder det fortsat ikke hensigtsmæssigt at fastsætte en nærmere grænse for, hvor stor en population en overvågning som minimum skal vedrøre. Det skyldes for det første, at det efter ministeriets opfattelse ikke er muligt generelt at fastsætte en grænse for, hvornår en overvågning ikke vil være personhenførbare. Fastsættes en sådan grænse, vil det kunne risikere at give indtryk af, at en sådan overvågning altid vil være ikke-personhenførbare. For det andet vil en fastsat grænse kunne medføre, at der ikke – selvom det teknisk ville være muligt – vil kunne foretages overvågning af spildevand i områder, som ligger under denne grænse, f.eks. sogne, bydel eller lignende, selvom overvågningen ikke ville være personhenførbare. Det er således efter ministeriets opfattelse afgørende at fastholde, at det bør være kommunalbestyrelsen, som i forbindelse med beslutninger om at iværksætte overvågning konkret sikrer, at det spildevand, der overvåges, og eventuelle prøver ikke er personhenførbare.

3.2.3. Kompensation for kommunale udgifter

KL oplyser, at der efter KLs opfattelse under normale omstændigheder ville være tale om en merudgift for kommuner, der efter KLs vurdering skulle kompenseres via DUT. KL forslår dog, at udgifterne dækkes af aftalen mellem KL og regeringen omkring håndteringen af kommunernes Corona-relaterede udgifter.

Lovforslaget sikrer, at kommunalbestyrelsen kan iværksætte lokal overvågning af spildevandet parallelt med statslige initiativer og som supplement til øvrige smitteforebyggende indsatser i kommunen. Lovforslaget medfører efter Sundhedsministeriets opfattelse ikke øgede opgaver eller forpligtelser for kommunerne, idet iværksættelse af overvågningen efter den foreslåede bestemmelse er en mulighed, som kommunalbestyrelsen kan vælge at bringe i anvendelse. Kommunerne vil ikke med forslaget blive pålagt at iværksætte denne overvågning eller at medvirke eller deltage i øvrige overvågningsinitiativer.

Forslaget medfører således ikke efter Sundhedsministeriets opfattelse merudgifter for kommunerne.

3.3. Spildevandsforsyningsselskabers medvirken og bistand

3.3.1. Generelt

DANVA finder det glædeligt, at der med forslaget skabes et klart grundlag for, at spildevandsforsyningsselskaberne kan deltage i smitteopsporing og smitteovervågning via spildevandet, forudsat at selskaberne får omkostningerne hertil refunderet.

Frederiksberg Forsyning oplyser, at selskabet gerne bidrager i kampen mod SARS-CoV-2, og hvis monitoring af spildevandet kan hjælpe i den kamp, stiller Frederiksberg Forsyning sig gerne til rådighed. DI støtter også, at der gives adgang til at spildevandsforsyninger kan bidrage til prøvetagning og transport efter regning ved at ændre bekendtgørelse om vandselskabers deltagelse i tilknyttet virksomhed.

Sundhedsministeriet takker for den generelle velvilje fra spildevandsforsyningsselskaberne til at medvirke og deltage i overvågningen. Ministeriet finder, at selskabernes deltagelse er af afgørende betydning for store dele af denne overvågningsindsats.

3.3.2. Omfanget af spildevandsforsyningsselskabernes deltagelse og medvirken

DANVA er enig i, at spildevandsforsyningsselskaberne kan bistå med en række aktiviteter, f.eks. planlægning og udvælgelse af prøvesteder, opsætning af måleudstyr og selve prøveudtagningen. DANVA påpeger i samme forbindelse, at der ofte vil der være tale om rutinemæssige opgaver, som vandselskabet allerede varetager i forbindelse med

den sædvanlige prøvetagning, særligt når det gælder prøvetagning på renseanlæg. I de tilfælde hvor der skal udtages prøver i f.eks. vejbrønde, vil det være en forudsætning, at vandselskabets driftsfolk er til stede for at sikre, at dæksler genplaceres korrekt. Der er således en samfundsmæssig gevinst i at gøre det muligt for kommunen at kunne lave aftale med vandselskabet om udførelse af opgaver, både fordi de har erfaringen og kompetencerne, fordi det ligger tæt op ad den rutinemæssige prøvetagning og fordi de under alle omstændigheder skal tilse prøvetagning i brønde, når tredjepart skal have adgang til spildevandsselskabets anlæg.

Københavns Kommune oplyser, at kommunen lægger til grund, at vandselskabernes deltagelse i overvågning af spildevandet for smitsomme sygdomme ikke er en sideordnet aktivitet, men: "Aktiviteter, som et spildevandsforsynings selskab udfører i medfør af de foreslåede bestemmelser i § 44 a, stk. 2 og 3, er en del af selskabets hovedvirksomhed".

Landbrug & Fødevarer tilslutter sig lovforslagets bemærkninger om, at øvrige typer spildevand, såsom processpildevand fra produktion, ikke er relevant for ændringsforslagets formål. Denne begrænsning er imidlertid ikke angivet med fornøden klarhed i lovforslaget. Det bør for god ordens skyld fremgå eksplicit, at virksomheders processpildevand ikke er omfattet af lovforslaget.

DANVA finder, at lovforslaget ser for snævert og begrænsende på mulighederne for smitteovervågning via spildevand og vandselskabernes mulighed for at bidrage, henset til at forslaget alene – ud over SARS-CoV-2 – nævner sygdomsfremkaldende organismer og resistente bakterier. DANVA nævner i den forbindelse, at potentialet er meget større og f.eks. kan rumme gener, der koder for resistens og resistensdannende stoffer. Samtidig tages der ikke højde for udviklingen i spildevandsselskaberne prøvetagningsudstyr, der f.eks. med tiden forventes også at kunne udføre selve analysen.

DANVA påpeger, at vandselskaber har en generel mulighed for at udnytte deres særlige viden fra hovedvirksomheden til deltagelse i samarbejder med private aktører, herunder vedrørende private aktørers teknologiudvikling og eksportvirksomhed som tilknyttet virksomhed. Videreudvikling og afprøvning af smitteopsporing i spildevand er et område, som det netop vil være naturligt og relevant at videreudvikle, afprøve og samarbejde om. DANVA skal opfordre til, at lovbemærkningerne præciseres/justeres således, at lovforslaget ikke medfører tvivl og en begrænsning i udviklingen.

De aktiviteter, som spildevandsforsynings selskaberne udfører i medfør af de foreslåede § 44 a, stk. 2 og 3, vil være hovedaktivitet for selskaberne, som det også fremgår af lovforslaget. En eventuel deltagelse i samarbejder med private aktører om f.eks. teknologiudvikling og eksportvirksomhed vil kunne ske, i det omfang det kan rummes inden for reglerne om tilknyttet virksomhed. Betingelserne med hensyn til art og omfang af tilknyttet virksomhed vil således skulle være opfyldt. Det bemærkes i den forbindelse, at betingelsen i § 2, stk. 1, i bekendtgørelse om vandselskabers deltagelse i tilknyttet virksomhed om, at der skal bestå en naturlig og snæver sammenhæng mellem vandselskabets hovedvirksomhed og den tilknyttede virksomhed, fremover i flere tilfælde vil kunne være opfyldt, ligesom et samarbejde med private aktører i flere tilfælde vil kunne være dækket af f.eks. bestemmelsen i bekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 2, om udnyttelse af vandselskabets særlige viden fra vandselskabets hovedvirksomhed til eksempelvis kursusvirksomhed, deltagelse i samarbejder med private aktører, herunder vedrørende private aktørers teknologiudvikling og eksportvirksomhed.

Forslaget omfatter i princippet alle typer af spildevand, også processpildevand fra virksomheder. Processpildevand er ikke relevant i forhold til overvågning af SARS-

CoV-2, men det vil efter Sundhedsministeriets opfattelse ikke være hensigtsmæssigt på forhånd at udelukke, at spildevand fra visse virksomhedstyper i fremtiden vil kunne være relevant i forhold til overvågning af andre smitsomme sygdomme. Lovforslagets bemærkninger er tilrettet i overensstemmelse hermed.

Sundhedsministeriet deler ikke DANVAS opfattelse af, at forslaget er for snævert. Det bemærkes i den forbindelse, at henvisningen i lovforslagets bemærkninger til "andre sygdomsfremkaldende organismer" efter Statens Serum Instituts opfattelse også inkluderer bakterier og gener for specifikke, resistensfremkaldende egenskaber hos bakterier.

3.3.3. Finansiering af spildevandsforsyningsselskabernes medvirken

DI er enig i, at spildevandsforsyningsselskaber m.v. ikke kan anvende takstmidler til opgaven og finder det fornuftigt, at dette fastholdes.

DANVA noterer sig og er enig i betragtningen om, at hverken omkostninger eller godtgørelse vil skulle indgå i den økonomiske regulering af selskaberne efter vandsektorloven.

DANVA gør opmærksom på, at mindre vandselskaber kan have behov for at indhente assistance for at varetage pålagte opgaver, hvilket der ligeledes er behov for at indtænke.

Københavns Kommune finder, at det bør fremgå af lovforslaget, at omkostningerne til overvågningen heller ikke skal indgå i benchmarkingen og grundlaget for udmøntningen af effektiviseringskravene til vandselskaberne. DANVA finder heller ikke, at omkostningerne bør indgå i benchmarkingen af vandselskaberne og mener derfor, at der kan være behov for justering af bekendtgørelsen om økonomiske rammer for vandselskaberne.

Sundhedsministeriet kan oplyse, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har oplyst, at spildevandsforsyningsselskaberne ikke efter de gældende regler i spildevandsbetalingsloven kan takstfinansiere medvirken og bistand til smitteovervågning. Dette ændres ikke med nærværende lovforslag.

Hvis et vandselskab er nødt til at indhente assistance (eller ansætte yderligere personale), vil omkostningerne hertil – på linje med alle andre omkostninger – skulle dækkes af den myndighed, der indgår aftale med eller påbyder selskabet at medvirke eller bistå. Dette er præciseret i lovforslagets bemærkninger.

Ministeriet kan bekræfte, at omkostningerne til spildevandsforsyningsselskabernes medvirken og bistand til smitteovervågning ikke vil indgå i benchmarkingen af selskaberne. Dette er præciseret i lovforslagets bemærkninger. Da der vil være tale om en aktivitet, som helt holdes uden for selskabernes økonomiske rammer, hvad angår såvel omkostninger som indtægter, og som har særskilt regnskab, vurderes det ikke nødvendigt at ændre bekendtgørelsen om økonomiske rammer for vandselskaber for at præcisere dette.

3.4. Anvendelse af resultater fra spildevandsovervågning

Det Ethiske Råd finder, at proportionalitetsprincippet bør være styrende for de tiltag, der iværksættes, og der skal være et rimeligt forhold, mellem det der opnås for samfundet ved overvågningen, og de begrænsninger i menneskers frihed indgrebene medfører.

Det Ethiske Råd bemærker overordnet, at der må derfor tages højde for etiske aspekter som privatliv, integritet, tillid og sikkerhed, og at privatliv er essentielt for individet, og at indgreb i privatlivet gennem opsporing i dette tilfælde bedst lader sig retfærdiggøre, hvis data kun bruges til hjælp i forhold til håndteringen af specifikke sundhedsudfordringer.

Det Ethiske Råd finder, at der i behandlingen af data vil være brug for en stærk kvalitetskontrol, idet ukorrekte data muligvis vil kunne give en falsk sikkerhed og opmuntre til en mere risikobetonet adfærd. Modsat kan falske positive meddelelser resultere i en ubegrundet frygt og usikkerhed. Det er ligeledes vigtigt at sikre, at overvågningen af spildevand ikke udnyttes til andre formål end det tiltænkte.

Landbrug & Fødevarer forudsætter, at formålet kun er styrkelse af smitteopsporing og tiltag for begrænsning af smitte med COVID-19. Dette formål er ikke en kerneaktivitet i henhold til vandsektorloven, og Landbrug & Fødevarer finder det derfor også acceptabelt, at der sker en omkostningsgodtgørelse, idet det dog skal sikres, at der kun igangsættes overvågning, hvor det er sundhedsmæssigt påkrævet.

Sundhedsministeriet kan oplyse, at kommunalbestyrelsens overvågning af spildevand, som der med lovforslaget fastsættes et klart retligt grundlag for, vil skulle ske i overensstemmelse med et nødvendigheds- og egnethedsprincip, proportionalitetsprincip og et mindstemiddelsprincip. Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 2.3.1 og til bemærkningerne til det foreslåede § 44 a, stk. 1.

Resultatet af iværksatte undersøgelser vil i samme omfang som andre smitteindikatorer kunne indgå i Statens Serum Instituts datagrundlag i overvågningen af smitsomme sygdomme og derved også i myndighedernes og det politiske grundlag for beslutninger om iværksættelse af smitteforebyggende foranstaltninger. Resultatet af kommunalbestyrelsens undersøgelser vil i samme omfang som andre smitteindikatorer kunne indgå i kommunalbestyrelsens grundlag for beslutninger om smitteforebyggende indsatser i kommunen. Hvilke foranstaltninger, der vil kunne iværksættes, vil afhænge af de konkrete omstændigheder, herunder sygdommens karakter og validiteten af resultaterne.

Afhængigt heraf vil resultaterne kunne anvendes til at danne et overblik over områder i kommunen med stor smitte og dermed danne grundlag for eksempelvis en intensiveret testindsats eller øget oplysningsindsats. Det vil også efter omstændighederne kunne indgå i kommunalbestyrelsens grundlag for overvejelser om lokale nedlukninger af kommunale institutioner m.v. på baggrund af anstaltsforhold, når forholdene aktuelt og konkret tilsiger det.

Det står ikke Sundhedsministeriet klart, hvilke andre formål, Det Ethiske Råd henviser til. Ministeriet skal dog understrege – og samtidigt bekræfte Datatilsynets bemærkning – at det er en betingelse, at det spildevand, som kommunerne vil overvåge, hidrører fra en større persongruppe, og at det afgørende vil være, at kommunalbestyrelsen konkret sikrer, at det spildevand, der overvåges, og eventuelle prøver ikke er personhenførbare, jf. herved også afsnit 3.2.2. ovenfor.

Ministeriet finder ikke grundlag for at fastsætte, at resultater ikke vil kunne anvendes til eksempelvis forskningsformål.

3.5. Information

Det Ethiske Råd anbefaler, at man tager sig tid til at kommunikere formålet med overvågning af spildevand og dokumenterer de godartede virkninger for at fremme opbakning og tillid blandt befolkningen. Rådet mener ikke, at overvågning af spildevand må bidrage til, at nogle borgere vil kunne opleve skyld eller sårbarhed over at være blevet syge eller bidrage til et syn på andre som potentielle smitekilder.

Patientforeningen anbefaler er, at der bør sikres fuld offentlighed omkring data, og at disse bør offentliggøres standardiseret og elektronisk, så alle har mulighed for at vurdere data og evt. gøre brug af dem.

Sundhedsministeriet er enig i, at der forud for overvågning af spildevand bør kommunikeres til offentligheden herom. Det fremgår således også af lovforslagets bemærkninger, at kommunalbestyrelsen forud for iværksættelse af overvågning af spildevand bør informere offentligheden herom. Statens Serum Institut vil ligeledes på sin hjemmeside orientere offentligheden om spildevandsovervågning, som instituttet vil iværksætte.

3.6. Solnedgangsklausul

Landbrug & Fødevarer foreslår – i og med at formålet er relateret til COVID-19 håndtering – at der indsættes en solnedgangsklausul, så reglerne bortfalder automatisk ved udgangen af 2021 med mindre, der aktivt fra politiske side vedtages en forlængelse.

Det vil efter Sundhedsministeriets opfattelse ikke være hensigtsmæssigt at fastsætte et automatisk udløb af den foreslåede ordning. Det skyldes for det første, at overvågningen også vil kunne være relevant, når virus ikke længere er så udbredt i samfundet. I en sådan situation vil overvågningen kunne anvendes som metode til tidlig varsling og til hurtigt at detektere eventuel genopblussen af SARS-CoV-2-forekomsten. For det andet vil den foreslåede ordning også kunne anvendes til at overvåge tilstedeværelsen eller egentlige udbrud af andre sygdomsfremkaldende organismer, f.eks. hepatitis A-, hepatitis E- og poliovirus, som alle er kendetegnet ved hyppigt at give asymptomatisk infektion. Spildevandsovervågning vil således også have potentiale til at blive anvendt til at holde øje med forekomsten af særligt resistente bakterier og introduktionen i det danske samfund af nye sygdomsfremkaldende mikroorganismer (kendte, fremmede eller helt nye sygdomme), der har epidemisk potentiale.